

Амбруш Г.Л.,
студентка гр. БП-1-16 факультету
підприємництва та права
Київський національний університет
технологій та дизайну.

Науковий керівник: професор А. Ю. Олійник.

КОНСТИТУЦІЙНА СВОБОДА ГРОМАДЯН НА МИРНІ ЗІБРАННЯ В УКРАЇНІ

Право громадян України збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи та демонстрації закріплено в ст. 39 Конституції України, і є їх невідчужуваним і непорушним правом, гарантованим Основним Законом України. Це право закріплене не лише в Конституції України, але і в міжнародних документах таких як Європейська конвенція про захист прав і основних свобод людини (ст. 11), Загальна декларація прав людини (ст. 20). Право на мирні зібрання становить складову політичних прав громадян. Політичні права і свободи громадян України – це конституційно визначена міра поведінки особи, насамперед участі у безпосередньому народовладді, здійсненні державної влади і місцевого самоврядування, в яких особа виступає передовсім як громадянин України, учасник суспільно-владних відносин [1].

Мета цієї роботи полягає у виявленні змісту такої свободи громадянина, як право на мирні зібрання. Також розкрити проблемні питання стосовно закону, предметом регулювання якого було б це право. Аби досягти цієї мети потрібно виконати такі завдання: розтлумачити зміст статі 39 Конституції України; виявити умов проведення мирних зібрань; розглянути проблемні місця стосовно закону, який би регулював це питання; розкрити природу походження права на проведення мирного заходу.

Ст. 39 Конституції України має таке формулювання: «Громадяни мають право збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації, про проведення яких завчасно сповіщаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування. Обмеження щодо реалізації цього права може встановлюватися судом відповідно до закону і лише в інтересах національної безпеки та громадського порядку – з метою запобігання заворушення чи злочинам, для охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей». Отже з цього стає відомим, що мирне зібрання, вважається мирним, якщо під час нього відсутня зброя та будь-які засоби, які нанесли б, будь-яку шкоду. У Рішенні Конституційного Суду України Конституційний Суд

тлумачить, що « це право є однією з конституційних гарантій права громадянина на свободу свого світогляду і віросповідання, думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань, на використання і поширення інформації усно, письмово або в інший спосіб - на свій вибір, права на вільний розвиток своєї особистості тощо. При здійсненні цих прав і свобод не повинно бути посягань на права і свободи, честь і гідність інших людей» [2]. За ст. 68 Конституції України кожен має неухильно додержуватися Конституції України та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей. Тому дійсно кожен може зібратися та висловити свою думку під час мирного зібрання, але для цього має пройти певна процедура, яка полягає у наступному - завчасно сповістити органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування про проведення такого заходу та отримати відповідний дозвіл. Хоча конкретного терміну за який потрібно повідомити про проведення масових акцій не встановлено, і поняття «завчасно», може трактуватися по різному, але потрібно врахувати те, що органи місцевого самоврядування мають отримати достатньо часу аби вирішити всі питання стосовно заходу. Повідомити про певний збір може його організатор для того, аби попередньо згадані органи могли вирішити на основі закону чи є цей захід безпечним, забезпечити безперешкодне проведення зборів, мітингу, походу чи демонстрації. У разі необхідності органи виконавчої влади чи місцевого самоврядування можуть погоджувати з організаторами масових зібрань дату, час, місце, маршрут, умови, тривалість їх проведення тощо. Щодо отримання дозволу на проведення зібрання, то його не завжди можна отримати, а саме, якщо буде встановлено, що зібрання, наприклад, має на меті повалення конституційного ладу країни, може нашкодити громадському порядку і порушити національну безпеку. Проте організатор мирних зібрань має право звернутися до адміністративного суду за місцем проведення заходу з позовною заявою про усунення обмежень у реалізації права на мирні зібрання з боку органів влади, повідомлених про проведення таких заходів, що встановлено в ст. 183 Кодексу адміністративного судочинства України. Порядок реалізації права на мирні зібрання має регулюватися спеціальним законом, якого поки що в нашому законодавстві просто не існує. Саме в цьому і полягає проблематика питання стосовно законодавства. Адже важко регулювати питання, яке не має конкретного порядку проведення. Це вказує на те, що органи самоврядування можуть затрачувати більше часу для вияснення того, чи зібрання не порушує національну безпеку, а організатори не завжди усвідомлюють за який термін часу потрібно повідомити органи місцевого самоврядування про проведення заходу. Та і взагалі відсутність закону, який би регулював це питання, та і будь-яке взагалі, вказує

на те, що в країні є дійсно великі проблеми у законодавстві. Стосовно природи походження прав на мирні зібрання, мітинги, демонстрації та інші види цієї діяльності, то ці права породжуються на основі демократичних засад суспільства. Адже кожен може висловлювати свої думки та погляди у різних формах діяльності. Свобода мирних зібрань є однією з головних засад демократичного суспільства, адже ці зібрання є засобом обстоювання людиною і громадянином своїх інтересів, прав та свобод, які посідають чільне місце в демократичній державі. Право збиратися мирно, дає громадянам можливість вільно обговорювати різні актуальні питання політичного, економічного, соціального, культурного, державного і іншого суспільного розвитку, а також певною мірою протидіяти будь-яким антидемократичним проявам, порушенням прав людини тощо [3].

Висновок.

У висновку цієї роботи слід зазначити, що свобода громадян України на мирне зібрання зазначена у ст. 39 Конституції України. Та її має дотримуватися кожен громадянин, не порушувати конституційні норми, адже всі мають охороняти та поважати Основний Закон України. Право на мирні зібрання тісно переплітається з громадянськими конституційними правами, таким як право на свободу думки і слова (34 КУ); на свободу світогляду і віросповідання (35 КУ). Аби провести мирне зібрання, потрібно завчасно попередити органи місцевого самоврядування про це та отримати відповідний дозвіл.

Список використаних джерел:

1. Конституційне право України: підручник/ ред. В. Ф. Погорілко. – 2-ге вид., доопр. – К. : Наукова думка, 2000. – 732 с.
2. Рішення Конституційного суду України від 19.04.2001 р. № 4-рп/2001
3. Олійник А.Ю. Курс лекцій з конституційного права України: навч. посібник/ А.Ю. Олійник, М. І. Кагадій. – К. ; Дніпро : Ліра ЛТД, 2016. – 384 с.